

ECE AYHAN'IN “ÜÇ GENCİN KALBI” ADLI ŞİİRİNDE GÖSTERGEBİLİM VE DEYİŞBİLİM İLİŞKİLERİ

TÜRLÜK BİLİMİ ARAŞTIRMALARI
JOURNAL OF TURKOLOGY RESEARCH
49. SAYI / VOLUME
2021-BAHAR / SPRING

Öz: Ses ve söylem arasındaki dizimsel ilişkinin incelendiği “Üç Gencin Kalbi”; kesitlere ayrıldığında söylemsel ve anlatsal düzeyler üzerinden göstergebilimin yanı sıra ona karşıt olan deyişbilimin yineleme, önceleme, karşıtlık ilkelerinin verileriyle bir arada okunmaya uygun bulunan, üç bölüğe ayrılan, dış öyküsel anlatıcıyla kurgulanan bir şiirdir. İkinci Yeni içinde Ece Ayhan'ın şiir anlayışını yansıtır. Dilbilimsel göstergeler ve işaretleyicilerin şiirde; sentagmatik düzeyde anlamı sabitlediği, paradigmatik olarak ise anlamı kapattığı görülür. Şiirdeki göstergelerin yüzeysel ve derin okumaları yapılır. İki de dilbilim kökenli olan ve birbirine karşıt olarak ortaya çıkan bu kuramlarla çözümlemeye uygun bulunan bu şiir çözümlemesi alışılmış kalıpları yıkar. Karşıtlık ve koşutluk ilişkilerine dayandırılan zıt iki kuramla yaklaşılacak bu şiirde; biçim-içerik ve yapı-tema arasında alışılmamış ilişkiler kurulması, gemici (Ö1), oğlan (Ö2) ve şair (Ö3) özneleriyle anlatılır. Bu çalışmada Roland Barthes'in yaklaşımından hareketle göstergebilimsel, Geoffrey Leech'in teorisinden yola çıkılarak deyişbilimsel şiir çözümlemesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ece Ayhan, Göstergebilim, Deyişbilim, Üç Gencin Kalbi, Biçembilim, Stilistik, Roland Barthes, Geoffrey Leech.

Semiotic and Stylistic Relations in Ece Ayhan's Poem Entitled “Üç Gencin Kalbi”

Abstract: Examining the syntagmatic relationship between sound and discourse, *Üç Gencin Kalbi* is a poem which consists of three parts and is fictionalized with heterodiegetic narrator. In addition to semiotics, it could also be interpreted together with the data of the principles of stylistics like repetition, prioritization, and opposition when it is divided into sections. It reflects Ece Ayhan's understanding of poetry in İkinci Yeni. It is seen that linguistic indicators and markers in the poem fixes the meaning at the syntagmatic level and obscures the meaning paradigmatically. The indicators in the poem are examined superficially and in detail. Found suitable to be analyzed with these theories that both have linguistics background and opposite of each other, this poem analysis breaks the established ideas. In this poem approached with two opposite theories based on contrast and parallelism relations, building unusual relationships between form-content and structure-theme is narrated with the subjects of the seaman (S1), the boy (S2) and the poet (S3). In this study, the poem's semiotic analysis based on Roland Barthes' approach and its stylistic analysis based on the theory of Geoffrey Leech will be conducted.

Keywords: Ece Ayhan, Semiotics, Üç Gencin Kalbi, Stylistics, Roland Barthes, Geoffrey Leech.

Sorumlu Yazar Corresponding Author

Mine Nihan DOĞAN

Hacettepe Üni.
Edebiyat Fak.
Türk Dili ve Edebiyatı Böl.
Doktora Öğrencisi

mine.dogan@hacettepe.edu.tr

ORCID: 0000-0002-9554-8153

Gönderim Tarihi

Received

09.11.2020

Kabul Tarihi

Accepted

01.05.2021

Atf

Citation

DOĞAN, Mine Nihan (2021),
“Ece Ayhan'ın ‘Üç Gencin Kalbi’
Adlı Şiirinde Göstergebilim ve
Deyişbilim İlişkileri” *Türklük Bi-
limi Araştırmaları*, (49) 11-33.

ARAŞTIRMA MAKALESİ
RESEARCH ARTICLE

Giriş

İkinci Yeni akımının öncü isimlerinden Ece Ayhan (1931-2002); iktidar karşısı söylemi ile mülksüz bireyin, önce kendi dilinin tarihini öğrenmesi gerektiğini düşünen bir şairdir. Tarihini öğrenmek, edebiyat tarihini de iyi bilmekten geçer. Logaritmali bir anlayış olduğunu düşündüğü İkinci Yeni şiirinin atası, Divan edebiyatı geleneğinden gelen ve şaire göre Divan şiirini en üst noktaya getirdiğini söylediği Şeyh Galip'tir (Geçgel, 2002: 175). Ayrıca "İlkel toplumsal koşulların ve tarihsel ortamın irmaklarına baktığı zaman, kendi hayatına eğildiği zaman adı daha konmamış olmuş olsa bile var olan bir yığın olayı anlatabilmek için sözlüğünü genişletmesi gerektiğini belirtir." (Selçuk, 2004: 85). "Ece Ayhan, edebiyat dünyasında ilk olarak Türk Dili dergisinde yayımlanan iki şiiriyle görülmüştür. Derginin Şubat 1954 tarihli sayısında yayımlanan bu şiirler 'Üç Gencin Kalbi' ve 'İslak:' başlıklarını taşımaktadır." (Geçgel, 2002: 42). "Üç Gencin Kalbi", üç bölükten oluşan üç ayrı özne etrafında şekillenen duygusal bir şiir olarak İkinci Yeni şiirinde yer alır;

Üç Gencin Kalbi

Bir gemici tanırım,
Kalbini bir limanda bırakmış,
Ya kaybolursa?
Ağlar çocukluğundaki gibi,
Kalbini almaya gidecek hâlâ...

Bir oğlan tanırım,
Derin yeşil gözlü,
Gönlü güney denizlerinin dibi,
Kalbi ise yerinde.
Birine vermeye gidecek,
Bir gemi arar durur
Bulutlardan.

Bir şair tanırım,
Onunki içler acısı,
Kalbini asla vermemiş,
Çalmışlar,
Kalbi eski bir efsanede saklı... (Ayhan, 2016: 136).

Şiir, döneminin temalarına uygun olarak akıcı bir dille kaleme alınmış ve şiir çözümlemesinde birbirine zıt iki kuramın nasıl ortak bir noktada keşişebildiklerini göstermiştir. İki de dilbilim kökenli olan; gösterenler (anlatım) düzlemi ile gösterilenler (içerik) düzlemi arasındaki bağlantıyı *dil* (Fr. *Langue*) ve *söz* (Fr. *Parole*) biçimleriyle ilişkisi ölçüsünde açıklayan *göstergebilim* (Fr. *Sémiotique*) ve ona karşıt bir görüş olarak edebî

eserlerin üsluplarına odaklanarak metindeki figürler, mecazlar ve çeşitli retorik araçların ses birimlerinin yapılarına etkilerini dilbilgisel nedenlerle açıklayan *deyişbilim/üslupbilim* (Fr. *Stylistique*) kuramları, bir metinde sözcüklerden hareketle gösteren-gösterilen ilişkisini ve yapının içeriğe etkisini birlikte ortaya koyarak birbirlerini tamamlayan iki kuramdır. Yazınsal metnin stili/biçimi/tarzı, sözceleme öznesinin sözceleme sürecinde kullandığı dilbilimsel göstergelerle ortaya çıkar. Leech'e (1969: 30) göre bu stili, bir tarz olarak metinde ortaya koyan şey kelimelerin ve cümle yapılarının kullanılma biçimleridir.

"Üç Gencin Kalbi" şiirini incelemek, aslında iç içe geçmiş olan kurallar bütününün ortaya konmasına fayda sağlamıştır. Şiirin içerik düzleminde /umut-/umutsuzluk/karşıtlıklarının diline etkisi göstergeler üzerinden göstergebilim kuramıyla incelenmiş, bunun yanı sıra dönüştürücü- üretici dilbilgisi kuramında olduğu gibi deyişbilimle ise gramerin üslubuna etkisi saptanmıştır. Aslında her iki kuram da dilbilim ve yapısalci inceleme alanlarıyla iç içe olduğu için bir şiirdeki ekleri, kökleri, sözcükleri, heceleri vs. dikkate almadan göstergebilimsel bir incelemenin sağlıklı olmayacağı açıktır. Aslında her iki kuram iç içedir ve iç içe incelenmelidir. Bir şiirin bağlı olduğu yüzey yapısı kurallarını nasıl ki dilbilgisi kuralları izliyorsa, göstergebilim kuramını da deyişbilim izlemektedir. Her iki kuram, birbirinden ayrı düşünülemeyen bir bütünün parçalarından izlerdir. Bu izler, şiirde anlatı ve öykü zamanları arasındaki geri sapım, ileri sapım yöntemlerinde kendini göstermektedir.

Şiirin Göstergebilimsel Çözümlemesi

Gösterge (Fr. *Signe*), ses birimlerini kapsayan *gösteren* (Fr. *Signifiant*) ve anlam birimlerini kapsayan *gösterilen* (Fr. *Signifié*) den oluşan anlamsal yapıdır. Göstergenin yazınsal alandan hareketle çözümlenmesi, sözceleme süreci içinde karşıtlıklardan beslenen yapısıyla göstergebilimi doğurur. Eşsüremliler olarak gelişen göstergebilim, Saussure'e kadar gösterilen ve gösteren kavramlarının birbirine karıştırıldığı bir alan olmuştur. Tarihî perspektifi yok sayan bu anlayış, artsüremliler olarak ilerleyen klasik okuma biçimlerine yeni bir bakış açısı getirir. *Gösteren* (biçim-yapı) ve *gösterilen* (anlam) düzeylerinde incelenen Ece Ayhan'ın "Üç Gencin Kalbi" adlı şiiri, Hjelmslev'in *töz* (sözlükteki kelimeler) ve *biçim* (sözlükteki sözcükleri bir bağlama yerleştirme) kavramlarından hareketle "biçimin olmaması halinde anlamın da ortadan kalkacağı" (Barthes, 1953: 27) şeklinde yorumlanabilir. Hepsinin bir bütün olarak ele alınması, düzlemler üzerinden yapılacak bir okuma vasıtasıyla anlamı doğurur. Bir metni göstergebilimsel olarak çözümlemek; metindeki verileri, en küçük yapılardan hareketle en büyük yapıya yani anlatıya ulaşmaya kadar irdelemekten geçer. Anlatıcı, kişi, zaman, uzam ulamalarının yanı sıra metnin kesitlenerek

olay örgüsünün ele alınması, göstergeleri gösteren ve gösterilen düzlemlerinden hareketle ortaya çıkarır. Söz gelimi Ece Ayhan'ın “Üç Gencin Kalbi” adlı şiiri, Barthes'ın adlandırmasından hareketle deyim yerindeyse bir “göstergeler imparatorluğu”dur. Barthes'ın göstergebilimi, bilinen en eskilerden biri olarak *anlam* üzerine odaklanır. “Bir göstergenin ya da göstergeler bütünüün temsil ettiği kavram ya da kavramlar bütünü” (Rifat, 2013: 5) olarak tanımlanan anlam çerçevesinde Barthes, *Göstergebilimsel Serüven* adlı yapıtında hayranlık dönemi, bilimsellik dönemi, metin dönemi ve bu üç dönemin birbirine geçiş kaynaştığı dönemler olmak üzere dört grupta bu serüveni özetler.

Göstergelerden hareketle yapılacak bir şiir çözümlemesinde ilk olarak dikkat edilecek unsur şiirin başlığıdır. Başlık, şiir içinde geçecek bütün göstergelerin özeti şeklinde olmalıdır. Bu kurala uygun olarak şiirin *kalp* göstergesi etrafında şekilleneceği, tamamıyla bir hazırbulunuşluk sürecidir. Dil felsefesi içinde gösterge tanımlaması yapanlardan birisi olarak Peirce'ın *görüntüsel gösterge* ya da *ikon* olarak adlandırdığı kavram, şiirin başlığında da içeriğinde de en önemli gösterge olan kalptir. Bu göstergenin, *gösteren* ögesi /k.a.l.p/ şeklinde alfabetik olarak ifade edilirken *gösterilen* ögesi ise zihinde “insan organlarından biri”ni canlandırır. Gösteren ve gösterilen düzlemlerinin göstergebilimsel çözümlemeye kattığı etki, *ses* biriminden çıkan bir şeklin nasıl zihinlerde bir anlama dönüştüğünün ifadesidir. Şiirde; *kalp* göstergesinin başlıktan hareketle, üç ayrı genç insanın duygu durumunu anlatacağı sezilir. Bu noktada, dış âlemde somut halde var olma özelliği olan *kalp* göstergesine, *gönderge* olma özelliği de yüklenir. İnsan organlarından biri olan kalp, göndergesel işlevi ile somutlaşırken bir yandan da /aşk/ izleğini hatırlattığı için göstergesel boyutunu yitirmez.

/Umut/-/umutsuzluk/ ekseninde üç farklı gencin aşk hikâyelerine değinilen şiirde; bir gemici, bir genç oğlan ve bir şairin ortak duygularına yer verilir. İlk bölümde anlatılan gemicinin duygu durumunda, onun tasviri sırasında kullanılan cümlelerin zaman eklerine bakılacak olursa ilişkisine dair bir /umut/ söz konusu olduğu görülür. İkinci bölümdeki genç oğlanın “bulutlardan bir gemi arayıp durması”, varlığıyla /umut/ ve /umutsuzluk/ izleklerini beraberinde getirmektedir. Hayalperest bir kişi olduğu anlaşılan bu gencin bir gemi bulma ihtimali, bulutlarda bu gemiyi aramasının tarihiyle imkânsızlığa gider. Bu durumda /umut/'tan /umutsuzluk/'a gidiş izlenir. Üçüncü bölümde ise şair olduğu bilinen anlatı kişinin tamamen bir /umutsuzluk/ içine sürüklenmiş olduğu açıktır. Ruhsal yapıları ve kalp kırıklıkları hakkında detay verilmeyen bu üç sözce alıcısının şiire konu olan o anki durum tasvirleri ortaktır. Bu demektir ki bu üç kişi, şairin kimlik bölünmesinden doğan ve kurgusallaştırılan üç farklı ruh hali veya üç farklı aşk hikâyesi olabilme ihtimalini taşır. Umudun ve umutsuzluğun kıyısında

olan gençlerin dengesiz ruh halleri, umudun verdiği /sevinç/ ve umutsuzluğun getirdiği /hüzün/ duygularına bulanır ve şiirde birer izlek olarak yerini alır. Ece Ayhan'ın diğer şiirlerinde görülen masalsı ve mitolojik öğeler bu şiirde yerini karşıtlıklara bırakmış durumdadır. "Üç Gencin Kalbi" adlı şiir, karşıtlık ilkesinden doğan göstergebilim kuramıyla kesitlenerek incelenmeye uygun veriler içermektedir.

Anlatının Kesitlere Ayrılması:

Metnin okuma birimlerine ayrılarak çözümlenmesini, göstergebilimin işlemsel düzenlemelere bağlı olma ilkesine uygun bulan Gökalp'a (1998: 364) göre durum, zaman, eylem ve eşdeğerlikler üzerinden kesitlemeler yapılmaktadır. Kesitlere bölünerek çözümlenen metnin, Sausure'den bu yana çift eklemlilik ilkesinden hareketle *dizimsel* (Fr. *Sentagmatique*) ve *dizisel* (Fr. *Paradigmatique*) ilişki düzeylerinde yatay ve dikey okuması yapılırdı çünkü göstergebilim dizimsel ve dizisel ilişkiler bağıdır. Şiir çevirilerinde, dizisel ilişki ile bir ögenin yerine diğer ögeyi yerleştirmek onun yeniden yazımını edebî hale getirir. Bu durum, çeviri metinler dışında da anlatının biçimini etkiler. Anlatım Biçimi = Dizisel İlişki + Sözdizimsel İlişki şeklindeki denklemden hareketle şiirdeki göstergeler tespit edilir. Daha sonra ise göstergelerin hangi söylemsel boyut içinde yer aldığı incelenmesi gerekir. Üç ayrı öznenin konu edildiği şiirde, söylemsel ve anlatsal düzey olmak üzere iki öge etrafında şekillenen üç kesit olduğu görülür.

I. Kesit: Kalbini limanda bırakan denizci

Söylemsel Düzey: *Sözce öznesiyle* (Fr. *Sujet de l'histoire*) *sözceleme öznesinin* (Fr. *Sujet de l'enanciation*) iç içe geçtiği şiirin ilk kesiti, şair-anlatıcının tanıdığı bir gemicinin duygu durumunu konu edinir. Özne konumundaki gemici (Ö1), kalbini bir limanda bıraktığı söylenen, hisli ve üzgün birisidir. Çocukluğundaki gibi ağlayan ve kalbini bıraktığı yerden bir türlü almaya gidemeyen gemicinin hangi zaman ve uzamda olduğu belirtilmez. Bunun nedeni, gemicinin duygularına ve yaşadığı sancıya vurgu yapmaktır. "Uzam; sözcenin nerede cereyan ettiği ve başlayıp bittiği hakkında, kahramanların geçmişine ve geleceğine yönelik etkileriyle kurgusal yapıyı oluşturan bir elementtir." (Doğan, 2018: 16). Uzam ulamı olan /liman/, herhangi bir limandır çünkü gemici işinden dolayı farklı ülkelere ve kıyılara gitmekte, farklı insanlar tanımaktadır. Kalbini verdiği kişi (N1), kavuşmak istediği nesnesidir. Bu nedenle özne konumundaki gemici, nesnesini arayış içindedir. "Özne, nesneye yönelmiştir ve bu yöneliş bir arayış ilişkisidir." (Günay, 2018: 152). Arayış ilişkisi şu şekilde gösterilir:

Ö1 → N1

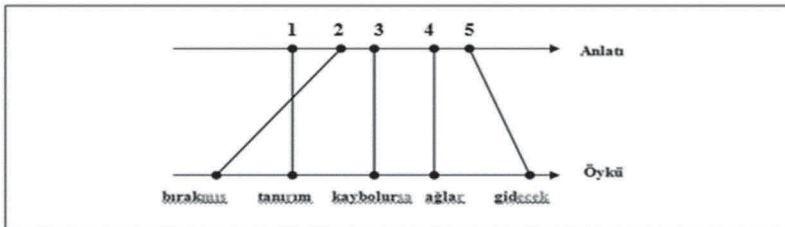
Sözce öznesi, bir kalp meselesi yüzünden ağlayan gemicinin (Ö1) durumuna üzüldüğünü ve kavuşmak istediği sevdiğine (N1) kavuşamayacağını bilir gibidir. Onun I. kesitte araya girerek mecaz-ı mürsel söz sanatıyla limanda bırakılan kalbin kaybolmasına yönelik korkuları şiirde bir kuşku yaratmaktadır. *Liman* göstergesi üzerinden çapkinlığına gönderme yapılan gemicinin aslında hiç de zannedildiği gibi biri olmadığı, onun da kalp acısı çektiği gösterilmektedir. Liman uzamındaki “uzam kavramı, yazarın tecrübe ettiklerinden, hayal dünyasında kurguladığı bir gerçekten hareketle ya da aslında hiç var olmayan bir gerçeklikten ibaret olarak yansıtılmış olabilir.” (Kıran-Kıran, 2007: 252) fikrinden hareketle Ece Ayhan’ın aşına olmadığı ama iyi kurguladığı bir limandır.

Sözceleme Öznesi	Sözçelenmiş Sözce Öznesi	Sözce Öznesi	Sözçenin Alıcısı	Sözçelenmiş Sözçenin Alıcısı	Sözçelemenin Alıcısı
Şair (Ece Ayhan)	Anlatıcı	Anlatıcı	Gemici	Anlatıcı	Okur

Tablo 1. I. Kesit Sözçesinin Öğeleri

I. kesitte yer alan söylemsel düzeye ait öğeler incelendiğinde; sözceleme öznesi, sözçelenmiş sözce öznesi, sözce öznesi, sözçenin alıcısı, sözçelenmiş sözçenin alıcısı ve sözçelemenin alıcısı olmak üzere altı farklı birim dikkati çeker. Şiirde sözceleme öznesi şairin kendisidir. Sözçelenmiş sözce öznesi konumunda yer alan anlatıcı, aynı zamanda sözce öznesi ve sözçelenmiş sözçenin alıcısıdır. Sözçenin alıcısı şiir kişisi gemici (Ö1) iken sözçelemenin alıcısı Ece Ayhan şiirlerinin okuyucusudur.

Anlatısal Düzey: Birinci tekil kişi tarafından kaleme alınan şiirin ilk kesiti, tanınan bir gemicinin tasviriyle başlar. /Bir gemici tanım/ dizesinden sonra, geriye sapım (*Fr. Analepse*)¹ yöntemiyle “anlatılmakta olan olayın daha iyi anlaşılması ve olaya yeni bir ayrıntı katabilmek için” (Günay, 2018: 101), /Kalbini bir limanda bırakmış/ dizesinde duyulan geçmiş zaman eyleyle oluşturulan bir eyleme yer verilmiştir. Leech’e (2006: 81) göre

Tablo 2. I. Kesitin Dilbilgisel Zaman İşaretçileriyle Anlatı ve Öykü Zamanları

¹ “Bu geri dönüş, *ayrıntılı betimleme* adı altında kodlanmıştır. Böylece sıfat, özneye; ad da yüklemle dönüşür.” (Barthes, 2016a: 119).

şimdiki zamandan önce herhangi bir zamanda gerçekleşmiş olayları tanımlarken başvurulan geçmiş zaman, olmuş bitmiş eylemleri anlatır. Geçmiş zaman anlatımının sonrasında yeniden anlatma zamanına dönülür ve sözce öznesi araya girer. /Ya kaybolursa?!/ diyerek endişesini belirtir. Şair gemicinin çocukluğundaki gibi ağladığını, geniş zaman eki getirerek anlatmaya devam eder. Tam bu noktada ileri sapım (*Fr. Prolepse*) yöntemiyle betimlemesinde, Ö1 hakkında gelecek zaman kipini kullanarak yeni bir bilgi daha verir: /Kalbini almaya gidecek hâlâ/.

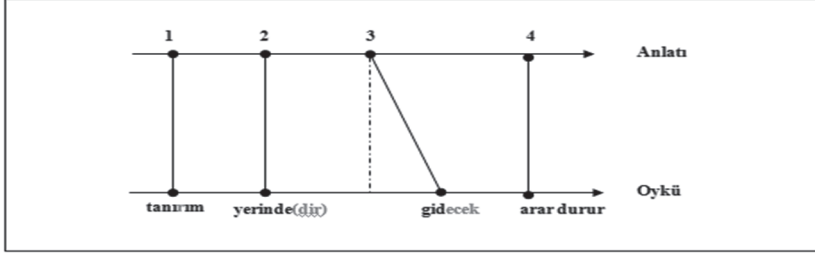
Herhangi bir limana bıraktığı kalbini henüz almaya gidememiş olan gemicinin trajik buhranı, anlatı zamanı ile öykü zamanı arasındaki kronolojiyi etkiler. Anlatıcının araya girerek, kendi fikrini söylemesiyle akıllarda soru işareti bırakması, zamanın gidişatına etki etmez. Yukarıdaki tablodan hareketle; şiirde zaman ifadelerinin sadece kelimelerin yardımıyla değil, aynı zamanda eklerle de belirtildiği gözlenir. Dilbilgisel zaman işaretleyiciler, bir şiirde zaman ulamının belirlenmesine yardım eden yardımcı öğelerdir. Bu şiirde, geniş zaman bildiren dilbilgisel zaman işaretleyicinin {-r} I. tekil kişi eki ve III. tekil kişi eki olarak kullanılması, Aydın'a (2016: 1719) göre "tasarlama kipleri içinde yer alan olasılık bazense şart bildiren {-sA} eki" içeren *kayıp-ol-ur-sa* fiili ile de çeşitlenir. Belirsiz/duyulan geçmiş zamanı belirten {-mİş} ekinin dilsel göstergesi, diğer üç geniş zaman ifadesini geriletir. Konuyu detaylandırmak için bilgi verildiği bir dizede zamanın geçmişe dönmesi, öznenin tasvirinin canlılığı için önemlidir. Gelecek zaman eki {-AcAk} ise, ileri sapım yönteminin olumsuz sonuçlarını cümlelerin anlamında barındırmaktadır. Geniş zamanın şimdiki zaman anlamı kattığı fiillerden sonra *git-ecek* fiiliyle anlatı zamanından öykü zamanına ileri sapım görülür. Anlatısal düzey, Paris Göstergibilim Okulu'ndan Greimas'ın sözdizimi kapsamında anlatı izlencesi içinde *temel sözce* yapısında daha net gözlenir. *Durum sözcüsü* (*Fr. Enoncé d'état*) kapsamında şiirdeki özne ve nesne ilişkisinde birliktelik ve ayrılık durumlarının simgesel karşılıkları; ilk kesitteki nesnesine ulaşamayan özne için belirsiz bir durum ifade etse de nesneden uzak kalma şeklinde yorumlandığında ayrılık ilişkisi çerçevesinde şu şekilde gösterilir: (Ö ∩ N)

II. Kesit: Derin yeşil gözlü bir oğlan

Söylemsel Düzey: II. kesitte şairin tanıdığını söylediği derin yeşil gözlü bir oğlanın hisleri anlatılır. İlk kesittekinin aksine bu kesitte özne konumunda olan oğlana (Ö2) ait fiziksel özelliklerin açıkça belirtildiği dikkati çeker. Bu öznenin nesnesi dizelerde açıkça belirtilmemiş olsa da örtük olarak sevilen bir kişiye işaret eder. Bu kişi, genç oğlanın kalbini vermeye gideceği kişidir. Nesne hakkında açıkça bilgi verilmesi de genç oğlan hakkında pek çok bilgi verilir. "Derin yeşil gözlü, gönlü güney denizlerinin dibi gibi olan, kalbi yerinde olsa da birine vermeye gitmeye hazırlanan ve

bulutlardan bir gemi arayan duran” bir oğlan tasvir edilir. Sıfatlarla örülü olan ikinci kesitte eylemlerin sayısının da fazla olması dikkati çeker.

Anlatsal Düzey: Sözceleme öznesi Ece Ayhan’ın kendisi olan şiirde, sözcelenmiş sözcük öznesi anlatıcıdır. Aynı şekilde sözcük öznesinin de anlatıcının kendisi olduğu dikkati çeker. Sözcüğün alıcısı ise bu kesitin öznesi konumundaki genç oğlandır.

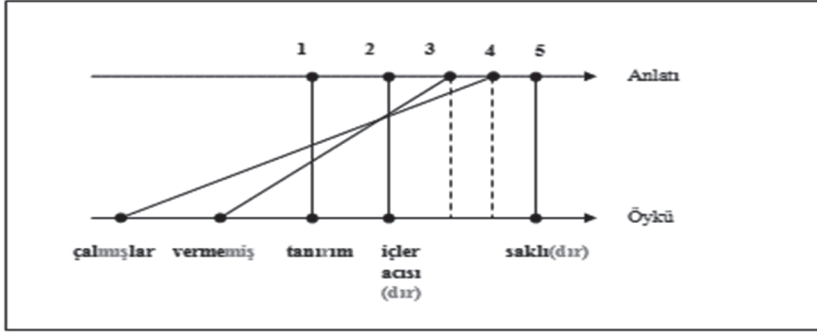

Tablo 3. II. Kesitin Dilbilgisel Zaman İşaretleyicileriyle Anlatı ve Öykü Zamanları

Şair, sözcelemenin alıcısı olan okura ise bu kesitte şair düşünecek pay bırakmamış; gerek kullandığı noktalama işaretleri gerekse anlamsal boşlukları nedeniyle metni tek sesli halde bırakmıştır. Geniş zaman {-r} kullanılarak kurgulanan anlatıda bir anda ileri sapım yöntemiyle anlatılan olay hakkında ufak bir detaya yer vermek için gelecek, zaman kipine {-AcAk} geçilir. *Tanı-r-ım*, *Tanı-r-ım*, *yerinde(dir)*, *git-ecek*, *ara-r dur-ur* fiilleriyle kurulan anlatı; tasvir edilen genç oğlanın hareketli yapısına, aldığı kararları uygulamaya gücü olan aktif ve kabiliyetli olduğuna gönderme yapar. İlk kesitteki kişiyle kıyaslandığında bu öznenin daha aktif olduğu, seçilen fiillerden ve fiillerin yinelenme sıklığından anlaşılmaktadır. Barthes’ın (2006: 106) *Metnin Hazzı*’nda belirttiği eserin yazarından soyutlanması buradaki fiil seçiminden anlaşılmaktadır. Greimas’ın anlatı izlencesi konusundaki fikirlerinden hareketle; şiirin II. Kesitinde nesnesine ulaşamayan özne için belirsiz bir durum var gibi görülse de bu durum, nesnenin uzak kalma şeklinde yorumlandığında ayrılık ilişkisi yaşandığı ortaya çıkar. Özne ve nesne arasında yaşanan durum sözcüğündeki ayrılık simgesel olarak şu şekilde gösterilir: (Ö ∩ N)

III. Kesit: Kalbi çalınmış, tanıdık bir şair

Söylemsel Düzey: Her bir kesitte iletilmek istenen mesajların bir sonucu varmadığı gibi üçüncü ve son kesitte de diğer kesitlerde olduğu gibi yepyeni bir hikâye anlatılır. Sözceleme öznesinin söylemsel düzeyde ele aldığı üçüncü kesit, aslında şiirin üçüncü bölümünü içermektedir. Sözcüğün alıcısı üçüncü bölümde sözü edilen şairdir. Kesit, şairin tanımlanmasıyla başlar. Bu şairin, Ece Ayhan’la bağı olması muhtemeldir. Ele aldığı öznesini “şair” olarak belirlemesi, kendisine yaptığı açık bir göndermedir. Kalbi

Tablo 4. II. Kesitin Dilbilgisel Zaman İşaretleyicileriyle Anlatı ve Öykü Zamanları

eski bir efsanede kaldığı için kalbini kimseye verememiş içler acısı bir durumu olan şair öznesinin (Ö3) /umutsuzluk/ izleği içindeki en belirgin özne olduğu dikkati çeker.

Anlatısal Düzey: Şairi tanımlayan “o” zamiri, *o-nun-ki* biçiminde eklerle türetilerek sözcüğün yerini almıştır. Kalbini asla vermemiş olan bir şair için kalbinin çalınması, metaforik olarak sözcelelemeye gönderme yapar. Anlatı zamanı ile öykü zamanı arasındaki değişimler, dilsel göstergelerin zaman eklerinde kendini gösterir.

Tanı-r-ım, içler acısı(dır), ver-me-miş, çal-mış-lar, /saklı(dır) yüklemelerinde dikkati çeken, geniş zamanlı fiiller ve isim soylu sözcüklere gelen geniş zamanlı bildirme eklerinin arasında iki ayrı duyulan geçmiş zaman ekiyle kurulan yüklemdir. *Ver-me-miş* ve *çal-mış-lar* yüklemeleri, üçüncü kesitte anlatılan şair öznesi (Ö3) hakkında geri sapım yöntemi kullanılarak detaylı bilgi vermek için özellikle seçilmiştir. Burada anakronik zaman algısı kırılmamış, sadece kişinin aşk hayatıyla ilgili bilgi vermek için kısa bir geri sapım sağlanmıştır. Barthes'ın (1979: 5) göstergebilimin yapısal dilbilimden kaynaklanan dört ilkesinden ikisi olan “dizge” ve “dizim”, bu şiirde fiillerin ekleri üzerinden anlatı zamanında kendini gösterir. Göstergelerin yatay ve dikey okuması bu kesitte; harf, sözcük, hece, cümle okumaları üzerinden diğerlerinden daha çok hareketin olduğunu kanıtlar. Böylece dil ve biçim konusu ortaya konur. “Dil ile biçim birer nesnedir; yazı bir işlevdir: yaratım ile toplum arasında bağıntıdır.” (Barthes, 1953: 23).

Barthes'ın anlatı kesitlemelerine ek olarak anlatı izlencesi kapsamında Greimas'ın durum sözcüğü; şiirin III. Kesitinde nesnesine ulaşamayan öznenin nesnesinden ayrı kaldığını gözler önüne serer. Anlatısal düzeyde gerçekleşen bu ilişki, şiirin önceki kesitlerinde olduğu gibi bu kesitte de aynıdır ve şu şekilde simgesel olarak ifade edilir: (Ö ∩ N)

Şiirin Deyişbilimsel Çözümlemesi

Deyiş, bir şairin kelimeleriyle yansıttığı duygularının dizimsel ve dizisel olarak incelenmesinden doğan üslubudur. Mehmet Kaplan (2009:

195) üslubun, sanatçının bütün eserlerine hâkim olan ve kişiliğini belli eden bir unsur olduğunu söylerken; Barthes (2016b: 114) buna “yazınsal etki” adını verir. Şiirde bu deyişleri inceleyen inceleme dalına, *deyişbilim/üslupbilim/biçembilim* (Fr. *Stylistique*) adı verilir. “Bu terimi ilk defa Charles Bally kullanmıştır.” (Özünü, 2016: 71). Stilistik bir inceleme için ele alınan metin, sözcük düzeyi ve fonolojik düzey olmak üzere iki ayrı perspektiften incelenmelidir. Her bir düzeyin, metin okumasında üsluba etkisi belirlenmeli ve böylece yazarın kalemi hakkında sayısal verilerden hareketle bir fikir elde edilmelidir. Sözcük düzeyinde, bir edebî metnin sözcükleri keşfedilirken; fonolojik düzeyde, metindeki artikülasyon sesleri baz alınarak inceleme yapılır (Ruban - Backiavathy, 2016: 59).

“Deyişbilim (üslupbilim/biçembilim/stilistik), Aristo’dan beri süregelen yazınsal dili inceleme çabalarının 20. yüzyılda dilbilimden destek alan biçimsel koludur. Temel olarak ise dört ölçütlük şiir dilini incelemeyi amaçlar: yineleme, önceleme, sapma, koşutluk.” (Gökalp, 2012: 32). Bu dört ölçüte, kimi zaman dilbilimin *karşıtlık* ilkesi de eklenir. Karşıtlıklardan doğan göstergebilim kuramıyla bir çözümleme yapmanın yanı sıra, koşutlukları temel olan deyişbilim kuramı ile de aynı metne yaklaşmak, bir metnin eksik kalan parçalarını tamamlamayı sağlar. Bunların yanı sıra önemli olan bazı ölçütler daha vardır. Yiğit’e (2016: 102) göre “bir şiiri anlamlandırıp tahlil edebilmek için şiirin ölçüsü, ritmi ve uyağı beraberrinde şiirin sanatsal bir bütünlük oluşturan biçimsel öğelerinin yani sözcüklerin, seslerin, metnin dil yapısındaki sapsmaların ve göndermelerin de birlikte ele alınması gerekmektedir. Şiirde deyişbilimsel bir inceleme, şairinin söz varlığına ve kullandığı dilsel göstergelerin şiirinde ne gibi yansımaları olduğunu tespitidir. “Üç Gencin Kalbi” adlı şiirde deyişbilimin; yineleme (Fr. *Répétition*), önceleme (Fr. *Premier plan*) ve karşıtlık (Fr. *Opposition*) ilkeleri yer almaktadır.

Yinelemeler

Yineleme, edebî eserin kimliğini yansıtan ifadelerin tekrarıdır. Yineleme miktarları ve türleri tespit edildiğinde, edebî eserin üzerinde yazarın etkisi belirlenmiş olur. Şiir çözümlemesi için yinelemenin ek veya kelime boyutunda olması çok önemli bir detaydır. Yinelemelerden hareketle anlamsal yapı ortaya çıkar. Ece Ayhan’ın “Üç Gencin Kalbi” adlı şiirinde yapı, sesbilgisel yineleme, ek ve sözcük yinelemeleri olmak üzere yapılan gruplamalardan hareketle yinelemeler tespit edilmiştir.

Yapı

Yinelemeler konusunda ilk başlık *Yapı*’dır. Yapı ile anlamın birbirlerini tamamladıkları bir çözümleme örneği olan “Üç Gencin Kalbi”, deyişbilimin yineleme düzeylerine uygun verilerinin somutluğunu, soyut

anlamda anlam düzeyine taşır. Böylece somuttan soyuta bir izlenim gerçekleşir. Her bölüm, başlıkta adı geçen "üç genç"ten birini anlatır. Şaire göre bu üç genç, onun 'bir yerlerden' tanıdığı kişilerdir. Şairden parçalar içeren ve tanıdığını söyleyerek tanımladığı kişilerin tasviri için üç ayrı bölüm oluşturan şair; ilk bölümde bir gemicinin (Ö1), ikinci bölümde bir oğlanın (Ö2), üçüncü bölümde bir şairin (Ö3) kalp kırıklıklarına değinir.

Mikro okuma yöntemiyle değerlendirildiğinde başlık dahil olmak üzere şiir; 3 bölümden 314 harften, 55 kelimededen, 115 heceden ve 3 cümleden oluşur. Her harfin sesbilgisel değeri ve yinelenme sayıları, metinde kullanılan kelime seçimlerinin de tekrarlanıp tekrarlanmadığı sorusunu akıllara getirir. Bu sorunun cevabına ulaşmak için sayısal verilerden yararlanılarak 314 harfin oluşturduğu 55 kelime incelenmiştir. Her bir kelimenin aynı zamanda dilsel birer gösterge olduğu 55 kelimelik şiirde bahsedilen üç ayrı öznenin betimlemesi, sadece üç cümleden ibarettir. Bu durumda yapılan çözümlemeden; yapısal ve anlamsal açıdan bakıldığında, yapının anlamı doğurduğu sonucu çıkmaktadır. Kişi betimlemesine odaklanılan şiirde, kelime seçimlerinin yapı ve biçimle olan ilişkisi anlamsal boyutta fiillerin az sayıda kullanıldığının göstergesidir.

Harf Sayısı (Boşluklar dâhil)	412
Harf Sayısı (Boşluklar hariç)	314
Kelime Sayısı	55
Sözcük Yoğunluğu	78.18
Cümle Sayısı	12
Dize Sayısı	17
Hece Sayısı	115
Bölüm Sayısı	3

Tablo 5. Yapıya Dair Unsurlar

Yapı unsurunda ele alınacak olan sözlüksel çözümleme doğrultusunda; şiirde isim, sıfat ve fiil olmak üzere üç ayrı sözcük türü görülmektedir. *Genç, kalp, gemici, liman, çocukluk, gibi, hâlâ, oğlan, göz, gönül, güney, deniz, dip, ise, yerinde, gemi, bulutlar, şair, efsane* sözcükleri isim türündedir. İsimlerin anlatıda yer alan durumu belirttiği açıktır. Bu isimler, *bir, üç, derin, yeşil, eski* sıfatlarıyla nitelenerek anlatının betimleme safhası tamamlanmıştır. İsimlerle kurulan düz anlam, sıfatların süslediği anlatıda figüratif yapıyı oluşturmaya başlamış; böylece *dizisel ilişkiler* (Fr. *Paradigmatique*) içinde yananamlar oluşmuştur. Sıfatların içinde en çok tekrarlanan *bir* (x6) sözcüğü diğer kelimelerin %10.90'lık kısmını oluşturur. Fiiller ise; *tanırım, bırakmış, kaybolursa, ağlar, gidecek, arar durur, vermemiş, çalmışlar* olmak üzere isimlerden sonra en çok kullanılan grupta yer alır.

Sesbilgisel Yineleme

Şiirin yapısından sonra, yineleme başlığı altındaki ikinci unsur Sesbilgisel Yineleme'dir. Burada inceleme konusu yapılan *ünlü seslerin tekrarı* (Fr. *Assonance*) ve *ünsüz seslerin tekrarı* (Fr. *Allitération*), şiir metninin başından sonuna hâkim olan duyguyu ön plana çıkaran isim, sıfat ve fiillerde kendini göstermektedir. Arıkan'ın (2016: 64) aktardığına göre; "Düşgün'ün (2011: 94) belirttiği gibi 'deyişbilimde kullanılan sesbilgisi alanı, şiirin ve metnin ses ile anlam arası ilişkisini şiirin sesbilgisel tablosunu ve deyiş özelliğini ortaya koymaktadır'. Ayrıca 'şiirde ses ile anlam arasında doğrudan ilişki kuran kuramcılar; ses simgeciliği konusuna eğilmekte ve parça üstü olarak tabir edilen, vurgu, ses yüksekliği, kavşak, ezgi gibi öğeleri incelemektedirler'." Özünlü (2001: 45) dilbilimcilerin ses ve anlam arasındaki ilişkiyi birçok dildeki metinlerde ve özellikle de *ses anlama simgeciği* (Fr. *Synesthétique*) yoluyla araştırdıklarından bahsederken, Türkçe'de böyle bir çalışmanın yapılmadığından yakınmaktadır.

Başlık dâhil olmak üzere şiirin tamamında 133 ünlü bulunmaktadır. Kullanım sıklığına göre ünlülerin dağılımına bakılacak olunursa kalın ünlülerin gösterimi [/a/ (x36), /ı/ (x12), /o/ (x4), /u/ (x9)] olmak üzere toplam 61, ince ünlülerin gösterimi ise [/e/ (x26), /i/ (x40), /ö/ (x2), /ü/ (x4)] olmak üzere toplam 72 kez tekrarlandığı dikkati çeker. Genel olarak ünlü yinelemesi, en çok yinelemeden en aza doğru şu şekilde ifade edilir: [/i/ (x40), /a/ (x36), /e/ (x26), /ı/ (x12), /u/ (x9), /o/ (x4), /ü/ (x4), /ö/ (x2)]. Kırk kez yinelenerek şiire hâkim olan /i/ sesi, naif duyguların anlatıldığı kelimelerde varlık gösterir. Ece Ayhan'ın şiirinin derinliklerinde esen rüzgârın naif ve kırılğan olması, o rüzgârı tasvir eden sözcüklerin de en az o tatlı esen rüzgâr kadar içe işlemeden kaynaklanır. Dikkat edilecek olunursa kelimedeki kalın bir ünlü bile yer alacak olsa, /i/ sesinin kelimeye kattığı değer okuyucuda her zaman daha yumuşak algılandığı görülür. *Bir, gemici, kalbini, çocukluğundaki, gibi, gidecek, derin, yeşil, denizlerinin, dibi, kalbi, ise, yerinde, birine, gemi, şair, onunki, içler, vermemiş, eski* kelimelerini bir veya birkaç kere kullanarak şiirdeki duygu durumuna ve anlatılan üç öznenin hislerine öncelik veren şair, kelimeleri araç edinerek şiirine romantik bir üslup katar.

Otuz altı kez tekrarlanan /a/ sesi ikinci sıradadır. Sonra yirmi altı kez tekrarla /e/ sesi gelir. Şiirde /ı/ sesi ise on iki kez yinelenir. Bu verilerden hareketle şiirin bütününde /e-i/ ince seslerinin (x66) kez, /a-ı/ kalın seslerinin ise (x48) kez tekrarlandığı tespit edilmiştir. Böylece şiirde, ince-düz seslerle oluşan kelimelerin diğerlerine göre daha sık kullanıldığı görülür². Bunun sebebi

² "Bu iki ünlü ses Türkçenin de en çok kullanılan iki ünlü sesi olmasının yanında kalınlık-inceciklik bakımından bir karşıtlık oluşturmaktadır. Ancak bu ses karşıtlığında sözcüklerde kullanım açısından a sesi baskın çıkmaktadır." (Şahiner, 2018: 32).

ise, izleği itibariyle romantizmin hâkim olduğu şiirde duygusal içerikli sözcüklerle tanımlanan üç ayrı öznenin betimlemesi sırasında şairin okuyucuya iletmek istediği bilinçaltı mesajlardır. Şiire ince-düz seslerin hâkim olduğu görülse de, kalın sesler de yumuşak ünsüzlerle asimilasyona uğrayarak şiire naif, zarif ve yumuşak bir his vermiştir. Örneğin, *kalbini* kelimesindeki /a/ sesleri kalın ünlü olmasına rağmen /l/, /b/ ve /n/ yumuşak ünsüzleriyle bir arada kullanılarak asimile edilmiş ve daha yumuşak bir ifadeye bürünmüştür. Ayrıca bir diğer önemli veri ise kalın- yuvarlak seslerin 13 kez tekrarlandığı [/o-u/ (x13)] şiirde ince-yuvarlak seslerin sadece 6 kez yinelenmiş [/ö-ü/ (x6)] olmasıdır. Yuvarlak seslerin kullanıldığı kelimeler, okuyucuya korku veren ve hayrete düşüren göstergeler olduğu için; şairin bu şiiri teması bakımından böyle kelimelerin kullanım alanı bulabileceği bir düzlem ifade etmemektedir. Şiirde ünlü seslerin tekrarı şu şekilde özetlenebilir:

Ünlüler	Başlık	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	Toplam
/a/	x1	x17	x7	x11	x36 kez
/e/	x1	x3	x15	x7	x26 kez
/i/	x2	x13	x16	x9	x40 kez
/ı/	-	x4	x2	x6	x12 kez
/o/	-	x2	x1	x1	x4 kez
/ö/	-	-	x2	-	x2 kez
/u/	-	x4	x4	x1	x9 kez
/ü/	x1	-	x3	-	x4 kez

Tablo 6. Bölüklere Göre Asonans

Sesbilgisel yinelemelerden ünsüz seslerin kullanımı da şiire hâkim bir diğer unsurdur. Şiirin tamamında 175 ünsüz ses yer alır. Bunlardan 41 tanesi sert, 125 tanesi ise yumuşak ünsüzlerdir. Şiirdeki atmosfere ve anlatılan hâkim duyguya uygun olarak yumuşak ünsüzlerin sayıca fazla olduğu dikkati çeker. Yumuşak sessizlerin (b, c, d, g, ğ, j, l, m, n, r, v, y, z) bulunduğu kelimeler sayıca, sert sessizlerin (ç, f, h, k, p, s, ş, t) tekrar edildiği kelimelerden çoktur. Sert sessizlerden oluşan kelimelerin sayıca az olması, şiirin yumuşak geçişinden ve naif üslubundan kaynaklanmaktadır. Şair, böyle kelimeleri bilinçli seçmiştir.

Ünlüler	Başlık	I.Bölük	II.Bölük	III.Bölük	Toplam
/b/	x1	x7	x6	x4	x17 kez
/c/	x1	x3	x1	x1	x6 kez
/ç/	-	x1	-	x2	x3 kez
/d/	-	x3	x7	x1	x11 kez

/f/	-	-	-	x1	x1 kez
/g/	x1	x3	x5	-	x9 kez
/ğ/	-	x2	x1	-	x3 kez
/h/	-	x1	-	-	x1 kez
/k/	x1	x6	x2	x5	x14 kez
/l/	x1	x8	x8	x7	x24 kez
/m/	-	x5	x3	x4	x12 kez
/n/	x2	x5	x11	x5	x23 kez
/p/	-	-	-	-	-
/r/	-	x6	x13	x6	x25 kez
/s/	-	x1	x1	x5	x7 kez
/ş/	-	x1	-	x3	x4 kez
/t/	-	x1	x2	x1	x4 kez
/v/	-	-	x1	x1	x2 kez
/y/	-	x3	x4	-	x7 kez
/z/	-	-	x2	-	x2 kez

Tablo 7. Bölüklere Göre Aliterasyon

Bölüklere göre ünlü ve ünsüz seslerin yinelemeleri, o bölümde anlatılan hikâyenin derinliğiyle ve duygusal yönüyle doğru orantılıdır. Ses yinelemelerinde dikkati çeken ise kelimelerin başında, ortasında ve sonunda görülerek farklı sözcük türleri içinde yerlerini almış olmalarıdır. Ünlü ve ünsüz sesler, anlamın inşası noktasında sözcükleme öznesinin şiir dilini ortaya koyar. Ece Ayhan'ın üslubu, seçtiği sıfat ve isimler üzerinden kiplikler doğurur. İçeride dönük şiir yapısıyla İkinci Yeni'nin saklı dünyası, sözcesinin dilsel göstergeleri üzerinden kelimelerinde ve seslerinde varlık gösterir.

Noktalama

Sesbilgisel yineleme konusunda, üzerinde ilk durulması gereken unsur noktalama değildir. Noktalama; metnin duraklarını, vurgularını ve tonlamalarını okuyucuya bildiren ikaz işaretidir. Özellikle şiir türünde noktalama,

anlamı bir alt satırla birleştirilerek okunan dizeleri ortaya çıkarma konusunda bir ikaz bildirir. Ece Ayhan'ın şiirlerinde noktalama işaretlerine önem verdiği ve doğru yerlerde kullandığı açıkça fark edilir. "Üç Gencin Kalbi" adlı hüznü şiirinde, noktalama işaretlerini kullandığı veya kullanmadığı dizeler; anlamını bir alt dizeye birlikte okunduğunda tamamlayan cümlelerdir. Şiirde yinelenen toplam noktalama işareti sayısı 16'dır. İşaretlerin çeşitli olmadığı görülmekle birlikte, dört ayrı noktalama işaretine yer verildiği tespit edilmiştir. Noktalama işaretlerinin çeşidinin üç bölüklük bir şiir için az olduğu, buna rağmen kullanılan virgül, nokta, soru işareti ve üç nokta işaretlerinin şiir dilini oldukça etkilediği tespit edilmiştir. Şairin bu bilinçli seçimi, onun şiirinin izleklerini iyi yansıtmaya ve okuyucunun tamamlayabileceği anlamsal boşluklar bırakmasına etki etmiştir. Şairin şiir dilinin oluşumunda en çok başvurduğu noktalama işaretinin virgül, en azının ise soru işareti olduğu gözlenmiştir.

Sözceleme öznesi, noktalama işaretlerinden en çok virgüli (x11) kullanmıştır. Birinci bölümde üç, ikinci ve üçüncü bölümlerde ise dörder tane virgül kullanmış, bunları özellikle sıralı cümleleri ayırmak için tercih etmiştir. Öznelerinin (Ö1, Ö2, Ö3) yarıda kalmış sevdalarını ve umutsuzluklarının onlara yaşattığı elemi ele alan bir şiirde virgüllerin diğer noktalama işaretlerine göre daha çok kullanılması, öznelerin nesnelere söyleyecekleri sözlerin yarım kaldığı ve daha devamının geleceğini çağrıştırmaktadır. Ancak virgüller, pasif konumda yer alan özneler için söylene-memiş sözleri sembolize eder.

Noktalama işaretleri içinde en az kullandıklarından biri olan nokta (x2), şairin öznelerinin kalplerinde tamamlayabildikleri çok az şey olduğunun göstergesidir. Hep yarım kalan ve onlara üzüntü veren sevdaları nedeniyle üzülen ve /umut-/umutsuzluk/ ekseninde gidip gelen özneler için noktalanacak sadece iki eylem vardır. Birinci bölümde gemicinin tasviri sırasında dize sonlarında nokta kullanılmamıştır. Kalbini bir limanda bırakmış olan ve almaya gitme planları yapan bir gemici için henüz hiçbir şey bitmemiş olduğundan, şair nokta kullanmaktan kaçınmış, yorumu okuyucuya bırakmıştır. İkinci bölüm, şiirin tamamında kullanılan noktaların hepsinin bulunduğu kısımdır. Şiirin ikinci öznesi (Ö2), hala yerinde olan kalbini birine vermeye gidecek olan ama bulutlardan gemi aradığı için bir türlü bulamayan bir oğlandır. Bu oğlanın durumu anlatılırken, diğer bölümlerdeki öznelerde rastlanmayan şekilde iki ayrı tasviri cümlede nokta kullanılmıştır. Şairin bu bölümdeki kurgusunda kullandığı noktalar, oğlanın kalbinde başlayıp sonlanmamış olan durumun kendi dışındaki faktörlerden dolayı (buluttan gemi aramak gerçekleşmeyecek bir hayal olduğu için) sonlanmak zorunda kaldığının ifadesidir. Üçüncü bölümde noktaya rastlanmamıştır. Bu durum da ilk bölümde olduğu gibi yorumlanmaya müsaittir.

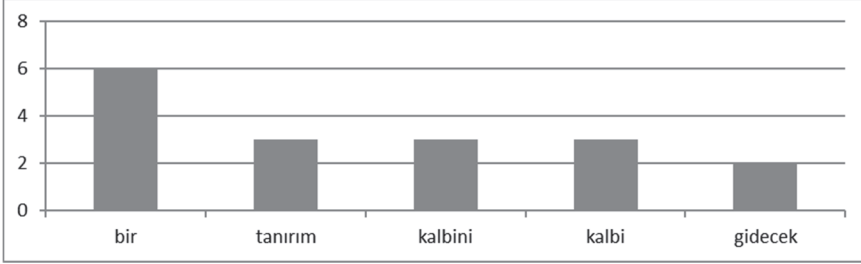
Şairin sadece ilk ve son bölüklerde yinelediği noktalama işareti üç noktadır (x2). İki ayrı yerde yinelenen bu işaret, cümlede anlamın tamamlanmadığı ve düşünme kısmının sözcülemenin alıcısına bırakıldığı anlamsal boşluklar yaratması bakımından diğer noktalama işaretlerinden daha ilgi çekicidir. Şiirde sözcülemenin alıcısı konumundaki okuyucunun asıl odak noktası, ilk bölükteki gemicinin “Kalbini almaya gidecek hâlâ...” biçiminde umutlu ve umutsuz olmak arasına sıkışıp kaldığını bildirdiği dize ile son bölükteki “Kalbi eski bir efsanede saklı...” dizesidir. Her iki dize, alt alta yazılıp okunduğunda aslında ilk ve son bölüklerin ana fikirlerinin aynı olduğu ve bunların birbiriyle örtüştüğü sonucuna varılmaktadır. Sözcüleme öznesinin kimi zaman okuyucuyla konuşurcasına kaleme aldığı dizelerin sonlarında pek sık rastlanan soru işareti (x1), bu şiirde sadece ilk bölükteki üçüncü dizede kendini göstermektedir. Bu durum sözcüleme öznesinin, sözcülemenin alıcısına iletmek istediği mesajların çelişkisiz olduğuna dair kanıtlar ileri sürer. Kalbini herhangi bir limanda bırakan bir gemici için anlatıcının araya girerek “Ya kaybolursa?” şeklindeki kaygısını dile getirmesi, anlatıcının aslında özne (Ö1) ile özdeşleştiği gerçeğini yansıtır.

Ek/Sözcük Yinelemeleri

Noktalamalardan sonra önemli bir diğer unsur ise yinelenen ses birimlerin tespit edilmesidir. Sözcük düzeyinde yinelemelerde, başlık dâhil olmak üzere inceleme yapıldığında en çok yinelenen sözcüklerin *kalp* (3+3=6 kez) ve *bir* (x6) olduğu görülür. Öncelenen ifade olarak yineleme unsuruna dönüşen bu sözcük; başlıkta bir, ilk bölükte iki, ikinci bölükte bir, üçüncü bölükte iki kez kullanılmıştır. Her bölükte eşit olarak dağıtılarak kullanıldığı düşünülen *kalp* kelimesine ikinci bölükte bir kez rastlanması bir eksiklik değildir. Şair, burada *kalp* kelimesinin eş anlamlısı olarak *gönüllü* kullanmayı tercih etmiş ve aynı anlama geldiğinden dolayı simetrik dağılıma söyleyiş güzelliği katarak uymuştur.

Bir sözcüğünün başlıkla birlikte altı kez yinelenmesi, öznelerin tasvirleri ve uzamsal boyutta nerede olduklarının belirtilmesinde kullanılan bir sayı sıfatı görevindedir. İlk olarak belgisizlik anlamı kattığı düşünülse de başlıkta belirtilen asıl sayı sıfatlarından *üç* sözcüğünün *genç* ismini nitelmesi ve şiir dizelerinin başındaki *bir* sözcüklerinin toplamına eşit olması gibi sebeplerden dolayı belgisizlik anlamını yitirir. Çünkü bu özneler (Ö1, Ö2, Ö3), şairin tanıdığı kişiler oldukları için “belirli” ve bilinen kişilerdir. Bu üç genci niteleyen *bir* sıfatının dışında kalan ve arkasından gelen *liman*, *gemi*, *efsane* sözcüklerine bilinmezlik anlamı yükleyen *bir* sıfatı ise belgisiz sıfattır. Bunlardan hareketle, altı kez yinelenen *bir* sözcüğünün diğer sözcükler içinde kullanımı %10.90, üç kez yinelenen *tanırım* sözcüğünün %5.45, üç kez yinelenen *kalbini* sözcüğünün %5.45, yine üç kez

yenilenen *kalbi* sözcüğünün %5.45 ve iki kez yenilenen /gidecek/ fiilinin oranı %3.63'tür.

Tablo 8. Yenilenen Sözcüklerin Değerleri

Uyak düzeni açısından incelenecek olunursa, Leech'in (Özünü, 2016: 76-77) şiirsel sözdizimi ile ilgili önerdiği dört ana nedenden olan "şiirde uyak kullanımının devrikleştirmeye etki ettiği" gerçeği bu şiirde açıkça görülmektedir. Uyak düzeni, ses yinelemelerini barındırmaması ve uyak, redif gibi öğeleri içermemesinden dolayı İkinci Yeni şiirinin söyleyiş yapısına uygundur.

Öncelemeler

Şiirde yinelemelerden sonra en çok başvurulan deyişbilim unsuru öncelemelerdir. Bu başlık kapsamında incelendiğinde şiirde sesbilgisel, biçimbilgisel, sözdizimsel ve anlamsal öncelemeler olmak üzere dört ayrı önceleme türü tespit edilmiştir.

Sesbilgisel Öncelemeler

Öncelenen ünsüz sesler; [/l/ (x23), /n/ (x22), /b/ (x14), /m/ (x12), g-ğ (x10), /d/ (x10), /y/ (x6)]' dir. En çok /l/ sesinin kullanıldığı görülür: *kalp, liman, kaybolursa, ağlar, çocukluğundaki, almaya, hâlâ, yeşil, gözli, oğlan, gönlü, denizlerinin, kalbi, bulutlardan, içler, kalbini, asla, çalmışlar, kalbi, saklı*. Öncelenen ünlü sesler; [/i/ (x40), /a/ (x36), /e/ (x25), /ı/ (x12)]' dir.

En çok öncelenen /i/ sesidir: *gencin, kalbi, bir, gemici, kalbini, bir, limanda, çocukluğundaki, gibi, kalbini, gidecek, bir, derin, yeşil, denizlerinin, dibi, kalbi, ise, yerinde, birine, gidecek, bir gemi, bir, şair, onunki, içler, kalbini, vermemiş, kalbi, eski, bir*. Diğerleri sayıca daha azdır. Şiirde ince-düz seslerin öncelenmesinin nedeni, naif duyguların ifade edilmesidir. Yankı yapan ve yansımali sözcüklere yer verilmemiştir.

Biçimbilgisel Öncelemeler

"Üç Gencin Kalbi" adlı şiirde başlık-içerik ilgisi kurulacak olursa ilk dikkati çeken, üç ayrı bölükte "Bir ... tanırım" şeklinde yenilenen söz-

cüklerden oluşan sayısal ifadelerin toplamının başlıkta belirtilmiş olmasıdır. Yineleme başlığı altında da bahsedilen, şiirde biçimbilgisel önceleme ifadesi olarak dikkati çeken şey; her üç bölümde tanındığı söylenen “bir” gemici (1), “bir” oğlan (1) ve “bir” şair (1) sayısal olarak toplandığında; başlıktaki “üç” genç sıfat tamlamasında yer alan rakam elde edilmesidir ($1+1+1=3$). Böylece “bir” ifadesi, belgisiz sıfat değil, asıl sayı sıfatı olarak belirlilik anlamı katar. Bu açıklamadan da anlaşılacağı üzere, sözcelemenin alıcısı şiir okumaya başlarken neyle karşılaşacağına dair hazırbulunuşluk sahibi olur.

Tanıtilan gemici (Ö1), oğlan (Ö2) ve şair (Ö3) öznelerinin hepsinin ortak özelliğinin “genç” yaşta kişiler olması, aşkın gençlikte insanı daha çok etkilediğine yönelik bir örtük gönderme özelliği taşımaktadır. Şiirde biçimde öne çıkan görsel önceleme öğelerine dair belirgin bir görsellik göze çarpmaz.

Sözdizimsel Öncelemeler

Öncelenen öğelerin cümle içindeki konumları ve aslında bulunmaları gereken konumlar incelendiğinde, sözcenin doğru anlamlar ifade ettiği ortaya çıkar. Bu durum anlam bakımından sorun yaratmasa da biçim için kimi zaman bir sorun teşkil edebilir. “Sorun; her şeyden önce bir bağıntı, dolayısıyla bir yapı sorunudur.” (2018: 50). Bu sorun eksilteli yapıların tespitiyle düzeltilir. Ayrıca eksilteli yapılar üzerine çalışılacak olunursa, ilk ve son bölümlerde iki ayrı cümlede üç nokta ile biten dizelere rastlansa da bunlar, yükleme sahip oldukları için eksilteli yapıya uymamaktadır.

Eksilteli yapılara başvurulmaması tamamen şairin bilinçli seçiminden kaynaklanır çünkü şairin bu şiirdeki amacının sezdirip hissettirmekten çok, üç gencin hikâyeleri üzerine düşündürmek olduğu kanısınadır. Sözdizimsel önceleme olarak görülen soru cümlesi, şairin şiirlerinde de sık sık kullandığı bir biçimdir. “Ece Ayhan, yaşamda ve düşüncede sorgulamaya, soru sorabilmeye önem veren bir şairdir. Şiirlerinde soru cümlelerine fazla sayıda yer vermesi, bu durumun bir yansıması olarak değerlendirilebilir.” (Kul, 2007: 458). “Ya Kaybolursa?” diye soran şair, aynı zamanda {-sA} dilbilgisel zaman işaretleyicisinin kullanıldığı şart cümlesinin öncelemesine de başvurmuştur.

Anlam Öncelemeleri

Anlam öncelemeleri, söz sanatlarıyla ortaya çıkan yapılardır. Barthes’a (2016b: 192) göre “söz sanatları, eğretilmeler, sözcük oyunları, atarlardan kalma *ikili göstergelerdir*.” Şiirdeki söz sanatları incelenecek olunursa, yedi ayrı sanatın varlığı dikkati çeker. Bu sanatlar şöyle sıralanabilir;

Tekrar sanatı; birinci bölümde "bir" kelimesi iki, ikinci bölümde bir tanesi "birine" sözcüğünün içinde geçmek üzere üç, üçüncü bölümde iki kere tekrarlanmasıyla toplam 6 kez kendini gösterir. Bu tekrar, anlam ön-çelemesi olarak şiire belgisizlik değil; belirlilik anlamı katar.

İstifham sanatı, şairin cevabını bildiği bir soruyu sözcülemenin alıcısına yöneltmesiyle sadece ilk bölümde üçüncü dizede "Ya kaybolursa?" biçimiyle görünür. Soru işaretinin dize sonuna konması ve cümledeki anlamı nedeniyle okuyucunun doldurmasını istediği boşluğu sezdirmesi ile şair istifham sanatını şiirin en başında ortaya koyarak devamında okuyucuya soru sorma amacı gütmeyiz.

Benzetme anlamı içeren teşbih sanatı, birinci bölümün dördüncü dizesinde "gibi" edatını da içererek benzetmenin yönü ve edatı unsurlarını başarılı şekilde gösterir: "Ağlar çocukluğundaki gibi". İkinci bölümde ise teşbih çeşitlerinden, benzetme edatının bulunmadığı teşbih-i belîğ türüne rastlanmaktadır. "Gönlü güney denizlerinin dibi" şeklinde belirtilen mısra-da, Ö2'nin sevgi dolu geniş gönlü, "gibi" edatı olmaksızın mısralaştırılmıştır. Oysaki bu mısra şu şekildedir: "Gönlü güney denizlerinin dibi (gibi)".

Tenasüp sanatı şiirin tamamına hâkimdir. *Gemi, gemici, liman, derin, deniz dibi, gemi, deniz* sözcükleri arasında anlam bakımından önce-len bir uzam ulamı dikkati çekmektedir. Şairin bu söz sanatını kullanmasının nedeni, anlamını öncelediği uzam ulamı olarak *deniz* göstergesinin üç ayrı öznenin gönülleriyle ilişki kurmasıdır. Gemicilerde seyahat eder, genç oğlan denizlerden bir gemi bulmak isteyerek sevdiğine (N2) ulaşmaya; şair ise deniz kadar sonsuz kelimeleriyle efsane bir aşkı anlatmaya çalışır.

Tezad, birinci bölümde "Kalbini almaya gidecek hâlâ..." dizesinde geçen *al-* fiili ile ikinci bölümdeki "(Kalbini) Birine vermeye gidecek" cümlesindeki *git-* fiili arasında zıt anlamlı bir bağ kurar.

İstiare söz sanatına, üçüncü bölümde şairin geçmişte kalan efsane aşkına gönderme yapan "Kalbi eski bir efsanede saklı..." dizesi uymaktadır. *Efsanede* kelimesi ile "bir aşk efsanesi" kastedilmektedir.

Son olarak mecaz-ı mürsel ise, sadece ilk bölümde "Kalbini bir limanda bırakmış" ve "Kalbini almaya gidecek hâlâ..." dizelerinde görülmektedir. Somut anlamda bir kalbin limanda bırakılamayacağı için, "o limanın ait olduğu şehirdeki bir insan" çağrıştırılmış, o insandan "kalbini almaya gitmek" ise belki bir son konuşmanın gerçekleşme planıdır.

Karşıtlıklar

Değişimsel çözümlemede yineleme ve öncelemeden sonra karşıtlık ögesi gelir. Karşıt öğeleri tespit etmek, şiir dilinin konuşma diliyle alakasını kurmakla gerçekleşir. Leech şiir diliyle günlük dil arasındaki ilişkiyi üç açıdan belirleyerek sapmalar konusunda karşıtlıklardan da bahseder (Aksan, 1995: 53). “Kalbini almaya gidecek bir gemici” ile “kalbini birine vermeye gidecek bir oğlan”ın anlatıldığı iki bölümde *alma* ve *verme* fiillerinden türemiş isimler, {-A} yönelme ekinin eklenmesi ve araya giren -y koruyucu ünsüzünün etkisiyle şiirde yerini alır. Böylece iki karşıt eylem soylu sözcük olma özelliğini taşır ve Barthes’ın “mana=sözcük” (2018: 147) denklemi kendini sağlamış olur. Sözcüklerin her biri, hatta karşıt sözcüklerin her biri bir mânâ, yeni bir sözcüddür.

Sonuç

İkinci Yeni’nin önde gelen isimlerinden Ece Ayhan’ın “Üç Gencin Kalbi” adlı şiirini birbirine karşıt olan göstergebilim ve deyişbilim kuramlarını bir arada kullanarak çözümlemek, her iki kuramın da çözümlemede birlikte kullanılmasının ne kadar önemli olduğunu gösterir. Göstergebilimsel çözümlemede ilk dikkati çeken; çapkınlığı ve her limanda bir sevgiliyi geride bırakmayı örtük olarak sezdirenen “gemicilik” mesleğinin şairin bilinçli olarak seçtiği bir gösterge olmasıdır. *Liman* göstergesi ise, Romantik edebiyatta aşk maceralarının uzam ulamı olarak hafızalara kazınmıştır. Birinci kesitte anlatılan gemici (Ö1), kalbini bıraktığı limana yine kalbini almak için gidecektir ama gidememiştir. Bu eylemi öznenin, kavuşmayı amaçladığı sevgilisinden (N1) ona yaşattığı hüznün dolayısıyla aslında ayrılmak istediğinin göstergesidir. Bu nedenle özne, nesnesine kavuşamamış sayılmaktadır (Ö1 ∩ N1). İkinci kesitte tasvir edilen genç oğlan (Ö2), tıpkı ilk kesitte anlatılan gemici gibi kalp sızısı yaşamaktadır. Onun farkı, kalbinin güney denizlerinin dibi kadar derin olmasıdır. Büyük bir sevgiyi içinde barındırabilecek kadar büyük yüreği olan bu genç, şimdilik yerinde duran kalbini vermeye gidecektir. Bu nedenle kendini /umutlu/ hissetse de bölümün sonunda sevdiğine (N2) kavuştuğuna dair bir belirtke olmadığı için kavuşamadığını düşünmek mümkündür (Ö2 ∩ N2). Üçüncü kesitte şairin kendisinde gönderme yaptığı düşünülen öznesi bir şairdir (Ö3). Bu şairin derdi ise, aklının ve kalbinin eskilerden bir efsanede kalmış olmasıdır. Bu durumda nesnesine kavuşamamış olduğu açıkça görülür (Ö3 ∩ N3). Aslında her üç özne de (Ö1, Ö2, Ö3) aynı nesnenin peşindedir (N1=N2=N3). Hepsinin ulaşmak istediği örtük nesne sevgidir. Bu nedenle anlatılan kalp kırıklıklarının altında yatan sevgili imajının görseelliğine yer verilmemiştir. Ece Ayhan, şiirinin göstergeleri vasıtasıyla anlatı-anlatıcı

meselesini zaman ve uzam ulamına yer vermeksizin kurgular. Göstergebilimin verileriyle çözümlenen şiir, okuyucuya özneler ve nesnelarası geçişleri göstergeler üzerinden göstermektedir.

"Üç Gencin Kalbi", üç ayrı kesitte göstergebilimsel çözümlemeye veri verecek ölçütlere sahip olmasının yanı sıra deyişbilimsel çözümleme ile de incelenebilecek bir şiir olma özelliği taşır. Başlığı da dâhil edecek şekilde yapılan harf, hece, ek, sözcük, cümle, dize, noktalama işareti gibi bir şiirde şairinin üslubuna etki edecek dilbilim göstergeleri sayısal olarak gözden geçirildiğinde, bu şiirdeki sözcük yoğunluğunun 78.18 olduğu görülür. Sözcük çeşidi olarak; isim, sıfat, edat, bağlaç, zamir ve fiillere yer veren şiir; 3 bölüm, 17 dize ve 12 cümleden oluşmaktadır. Toplam elli beş kelimenin içinde en çok yinelenen iki sözcük *bir* ve *kalp* tir. Şiirin muhtevası ve /umut/- /umutsuzluk/ izlekleriyle örtüşen bu iki sözcüğün diğerlerine göre kullanımları sırasıyla %10.90 ve %5.45'tir. Bu oranlar içinde *kalp* sözcüğüne III. tekil kişi iyelik ekine eklenen belirtme ekiyle oluşan *kalp-i-n-i* (x3) ve sadece iyelik eki getirilerek ortaya çıkan *kalp-i* (x3) şeklindeki kullanımlar dikkati çeker. Ayrıca şiirde geçen aliterasyon (x166) ve asonansların (x134) uzun heceli kelimeler oluşturması da önemli bir göstergedir. Ünlüler, sözcük başında sadece iki sözcükte görülür. Dize içinde yinelenen ünlülerin ise ince ünlülerden oluştuğu dikkati çeker. En çok yinelenen ünlü ses /i/ (x40)'dir. İnce ünlülerin sık yinelenmesi, şiirde ahengi sağlayarak kalp sancısı çeken gemici (Ö1), oğlan (Ö2) ve şair (Ö3) öznelerinin naif kalbi duygularını ve fiziksel-ruhsal yapılarını anlatmasından kaynaklanır. Başlık dâhil olmak üzere sözcük başında toplam 8 kez yinelenen sert ünsüzler; [/k/ (x6) ve /ç/ (x2)]'dir. Sözcük başındaki yumuşak ünsüzlerden (toplam 21 kez); [/b/ (x6); /y/ (x3), /d/ (x4) ve /g/ (x8)] kez tekrarlanmıştır. Buradan anlaşılır ki, şairin yumuşak ünsüzleri ve ince ünlüleri daha çok kullanmayı tercih etmesinin sebebi, şiirdeki üç gencin kalbiyle ilgili naif motifleri işlemek istemesidir. Ece Ayhan'ın noktalama işaretlerini her dize sonunda kullanmadığı bu şiirinde en çok yinelenerek öne çıkan virgül (x11) dür. Üç ayrı öznenin üç ayrı duygu durumunu virgüllerle ayırarak sıralı cümleler vasıtasıyla anlatan şair, en az soru işaretini yalnızca bir kez kullanmıştır. Bu demektir ki şairin okuyucuya sormak istediği herhangi bir sorusu yoktur çünkü anlatıcı konumundaki şair her bilgiye hâkimdir. Her ek, sözcük, ses yinelemesinin aynı zamanda bir önceleme olduğu şiir, üç ayrı gencin kalplerini /almak/-/vermek/-/çalmak/ karşıtlığı üzerinden deyişbilimin ilkelerini açıklar. Öncelenen unsurun yinelemeler olduğu dikkati çeker. Dilbilimsel sapmanın örneklerinin görülmediği şiirde; en çok kullanılanı tekrar olmak üzere istifham, teşbih, teşbih-i belîğ, tezdad, istiare, tenasüp, mecaz-ı mürsel söz sanatları vardır.

KAYNAKLAR

- AKSAN, Doğan (1995), *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*, Engin Yay., Ankara.
- ARIKAN, Arda (2016), “Dilimizde Seslerin Olumluluk/Olumsuzluk Duygusunu Yansıtmaları Üzerine Bir Deney: Şiirde Bir Üslûpbilim Çalışması”, *XVI. Değişibilim Sempozyumu (6-7 Ekim 2016) Bildiriler Kitabı*, Antalya, s. 62-70.
- AYDIN, Hasene (2016), “Yazınsal Metinlerde Dil Bilgisel Zaman İşaretleyicileri Üzerine”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(4), 1716-1730.
- AYHAN, Ece (2016), *Bütün Yort Savul’lar*, YKY, İstanbul.
- BARTHES, Roland (1953), *Yazının Sıfır Derecesi*, Metis Yay., İstanbul.
- _____ (1979), *Göstergebilimin İlkeleri*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara.
- _____ (2006), *Yazı Üzerine Çeşitlemeler Metnin Hazzı*, Çev.: Şule Demirkol, YKY, İstanbul.
- _____ (2016a), *S/Z.*, Sel Yay., İstanbul.
- _____ (2016b), *Göstergebilimsel Serüven*, YKY, İstanbul.
- _____ (2018), *Çağdaş Söylenler*, Metis Yay., İstanbul.
- DOĞAN, Mine Nihan (2018), “Ahmet Hamdi Tanpınar’ın Huzur Adlı Romanının Göstergebilimsel Çözümlemesi”, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- GEÇGEL, Hulusi (2002), “İkinci Yeni Şiirinin Çevresinde Ece Ayhan”, Basılmamış Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.
- GÖKALP, Güzin Gonca (1998), “Göstergebilim Açısından Bir Şiir Değerlendirmesi: ‘Bir Sözlükte Kitap Adları’”, *Prof. Dr. Dursun Yıldırım Armağanı*, Türk Diyanet Vakfı Yay., Ankara.
- _____ (2012), “‘Kerem Gibi’ Şiirine Değişibilimsel Bir Bakış”, *Şerif Aktaş’a Armağan*, Kurgan Edebiyat Yay., Ankara.
- GÜNAY, Doğan (2018), *Bir Yazınsal Göstergebilim Okuması: Kuyucaklı Yusuf*, Papatya Yay., İstanbul.
- KIRAN, Ayşe ve KIRAN, Zeynel (2007), *Yazınsal Okuma Süreçleri*, Seçkin Yay., Ankara.
- KUL, Erdoğan (2007), “Ece Ayhan’ın Şiirleri Üzerine Bir Araştırma”, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- LEECH, Geoffrey N. (1969), *A Linguistic Guide to English Poetry*, Longman, London.
- _____ (2006), *A Glossary of English Grammar*, Edinburgh University Press, Edinburgh.
- ÖZÜNLÜ, Ünsal (2001), *Edebiyatta Dil Kullanımları*, Multilingual Yay., İstanbul.
- _____ (2016), “Değişibilimde Yazınsal Değerlerin Bulunması”, *XVI. Değişibilim Sempozyumu (6-7 Ekim 2016) Bildiriler Kitabı*, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, s.71-99.

- RİFAT, Mehmet (2013), *Açıklamalı Göstergibilim Sözlüğü*, Türkiye İş Bankası Yay., İstanbul.
- RUBAN, A. Fredrick. - Bhagavathy, Helen Unius (2016), "Lexical and Phonological - Two Levels of Stylistics: An Analytical Study of Ted Hughes' Poems", *International Journal of Academic Research and Development*, Vol. 1, I. 3, p. 59-64.
- SELÇUK, Ali (2004), "İkinci Yeni'nin Poetikası", Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- ŞAHİNER, Derya (2018), "Gülten Akın'ın Şiirlerine Deyişbilimsel Bir Yaklaşım: Beni Sorarsan", Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- YİĞİT, Burak (2016), "A Stylistic Analysis of Ömer Lütfi Mete's 'Gülce' within the context of Language, Sound and Aesthetic Qualities of the Poem", *XVI. Deyişbilim Sempozyumu (6-7 Ekim 2016) Bildiriler Kitabı*, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, s. 100-114.